C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-1536/25 Judecătoria Edineț, sediul Briceni
/1-25075247-03-21rji-29122025/ Judecător Ghenadie Comerzan

D E C I Z I E
În numele Legii

26 mai 2026 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Nord

Având în componența sa:
Președintele completului de judecată, judecător: Ion Talpa
Judecătorii: Ecaterina Arseni și Cristina Prisacari

a judecat în ordine de recurs, fără participarea părților, recursurile directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Anatolii Tudor și a avocatului Serghei Culicov în interesele condamnatului Dumitru Cristea declarate împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 23 septembrie 2025, privind admiterea plângerii condamnatului Dumitru Cristea înaintată împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, în baza art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului,

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ţinând cont de argumentele invocate în recursuri, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La data de 28 mai 2025 în Judecătoria Edineț, sediul Briceni a fost înregistrată plângerea condamnatului Cristea Dumitru împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale. În motivarea plîngerii condamnatul a indicat că, se deține în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în perioada 24.03.2024-24.05.2025, în condiții inumane şi anume: supraaglomerare, nu se respectă norma spațiului locativ

de 4 m2; celule populate cu diferite insecte; lipsa locului special amenajat pentru uscarea hainelor; lipsa mobilierului pentru păstrarea hainelor; apa potabilă de calitatea rea.

Condamnatul Cristea Dumitru solicită constatarea constatarea condițiilor precare de detenție pentru toată perioada de detenție în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu reducerea pedepsei.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 23 septembrie 2025 s-a admis plîngerea condamnatului Cristea Dumitru împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

S-a constatat faptul că, Cristea Dumitru a fost deţinut în perioada 19.03.2024-13.08.2025 în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în total o perioadă de 512 (cinci sute doisprezece) zile, în calitate de condamnat.

În condiţiile art. 473^4 alin. (4) CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului Cristea Dumitru cu 52 (cinci zeci și două) zile pentru perioada de 520 (cinci sute douăzeci) zile (512 + 8 constatate prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 23.09.2025), în care condamnatul s-a aflat în detenţie în Penitenciarul nr. 2 Lipcani cu statut de condamnat, calculîndu-se 1 zile de reducere pentru 10 zile de detenţie.

Termenul pedepsei definitive stabilite lui Cristea Dumitru, prin încheierea Judecătoriei Bălți, sediul central din 24.07.2023, sub formă de închisoare pe un termen de 03 (trei) ani, s-a redus cu 52 (cincizeci și două) zile.

S-a obligat administrația instituției Penitenciare nr. 2 Lipcani să înlăture condițiile precare de detenție în termen de 15 zile.

Nefiind de acord cu soluția instanței, directorul Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Anatolii Tudor în termen a contestat cu recurs prealabil și ulterior, cu recurs suplimentar, încheierea sus-menționată și a solicitat casarea încheierii prin care a fost admisă plângerea condamnatului Cristea Dumitru privind condițiile de detenție și i-au fost reduse 2 zile din pedeapsă.

În motivarea recursului s-a susținut că, instanța nu a apreciat situația individuală a condamnatului și probele privind condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 11-Bălți, unde acesta ar fi beneficiat de condiții corespunzătoare de iluminare, ventilare, încălzire, alimentație, asistență medicală și plimbare zilnică. S-a invocat, de asemenea, îmbunătățirea condițiilor de detenție în penitenciar și lipsa unor factori cumulativi care să constituie tratament inuman sau degradant.

Totodată, recurentul a invocat tardivitatea plângerii, arătând că perioada de detenție în Penitenciarul nr. 11-Bălți s-a încheiat la 19.03.2024, iar termenul legal

pentru depunerea plângerii ar fi expirat la 19.09.2024, în timp ce plângerea a fost depusă abia la 28.05.2025. În concluzie, s-a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii din 23.09.2025 și rejudecarea cauzei, cu respingerea plângerii lui Cristea Dumitru ca tardivă.

Încheierea instanței a fost contestată cu recurs și de către avocatul Serghei Culicov în interesele condamnatului Dumitru Cristea prin care solicită casarea parțială a încheierii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 23 septembrie 2025, prin care s-a constatat că acesta a fost deținut în condiții contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 2-Lipcani și i s-au redus 52 de zile din pedeapsă, prin calcularea unei zile de reducere la 10 zile de detenție.

În motivarea recursului, apărătorul a susținut că, instanța nu a motivat suficient stabilirea raportului de 1 zi de reducere la 10 zile de detenție, deși, în opinia sa, condițiile de detenție și efectele cumulative ale acestora asupra condamnatului justificau aplicarea raportului maxim de 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenție.

În concluzie, apărătorul a solicitat admiterea recursului, casarea parțială a încheierii și reducerea pedepsei lui Cristea Dumitru cu 2 zile pentru fiecare 10 zile de detenție executate în condiții contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 2-Lipcani.

Potrivit prevederilor art. 447 alin.(1) Cod procedură penală, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces.*

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursurilor şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă până la data examinării recursurilor, părțile nu au depus referințe.

Cercetând materialele cauzei deduse judecății, verificând încheierea contestată prin prisma motivelor de recurs invocate, Colegiul penal consideră necesar de a respinge ca nefondate recursurile declarate și a menține încheierea primei instanțe, din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 448 Cod procedură penală, *(1) Judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs*.

În temeiul prevederilor art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod procedură penală, *Judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menţinând hotărârea atacată, dacă: recursul este nefondat.*

În argumentarea soluției adoptate, Colegiul reține următoarele circumstanțe de fapt, după cum urmează:

Prin sentința judecătoriei Bălți, sediul central din 16.08.2021 în baza art. 287 alin. (3), 90 CP, fiindu-i stabilită pedeapsa cu suspendarea condiționată a executării

pedepsei penale pe perioada de probațiune de 02 ani, care a fost menținută prin decizia Curții de Apel Bălți din 10.11.2021.

Prin încheierea Judecătoriei Bălți, sediul central din 24.07.2023, a fost anulată condamnarea condiționată a executării pedepsei penale, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei de 03 ani închisoare în penitenciarul de tip semiînchis. Încheierea a devenit definitivă la data de 09.08.2023.

Începutul termenului: 19.02.2024 și sfîrșitul termenului: 18.02.2027.

Potrivit materialelor cauzei, condamnatul Cristea Dumitru s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada 19.03.2024-13.08.2025, în total o perioadă de 512 (cinci sute doisprezece) zile în calitate de condamnat.

Cu referire la încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 23 septembrie 2025, Colegiul penal stabilește că judecătorul de instrucție corect a admis plângerea condamnatului Dumitru Cristea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Colegiul penal consideră întemeiată concluzia instanței de judecată privind constatarea faptului că, Dumitru Cristea a fost deţinut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în calitate de condamnat.

Afiliindu-se celor constatate de judecătorul de instrucție, Colegiul penal consideră că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.2 Lipcani în calitate de condamnat, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției într-un mod contrar prevederilor art. 3 din Convenție.

Conform art.3 a Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului, *nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.*

Conform art. 473[2] alin. (1) Cod Procedură Penală*, plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, încalcă drepturile condamnatului sau prevenitului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit personal sau prin intermediul unui avocat la instanța în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară ale cărei acțiuni sau inacțiuni se contestă.*

Conform prevederilor art. 473[2] alin. (3) CPP*, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care*

reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Conform prevederilor art. 473[4] alin. (4) CPP, *În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.*

Examinând actul judecătoresc de soluționare a plângerii condamnatului în raport cu materialul probator administrat pe caz, Colegiul penal, apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CEDO cu referire la încălcarea art. 3 din Convenție, judecătorul de instrucție just a stabilit că pe parcursul perioadei vizate, Dumitru Cristea s-a deținut în condiții de supraaglomerare, nefiind respectată norma spațiului locativ per persoană, confirmându-se și celelalte alegații ale condamnatului referitor la condiţiile sanitare şi igienice, sistemul de canalizaţie şi aerisire, alimentaţia, accesul la apă potabilă ș.a., ceea ce evident determină încălcarea drepturilor sale garantate de art.3 CEDO.

În acest sens, Colegiul penal menționează prevederile pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnați, potrivit căruia, *fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m², care trebuie să fie iluminat natural și artificial, încălzit și ventilat conform normativelor de construcții*.

În acest aspect, Colegiul penal consideră oportun de a se referi și la practica CEDO expusă în cauzele *Kantyrev împotriva Rusiei*, *Kadikis împotriva Letoniei* și *Melnik împotriva Ucrainei*, unde Curtea a reiterat, că atunci când suprapopularea dintr-o închisoare atinge un anumit nivel, acest element este suficient, în sine, pentru a concluziona încălcarea art. 3 din Convenție. În general, este vorba despre cazurile în care *spațiul personal* acordat unui reclamant este mai mic de 3 m².

Colegiul penal reține criticele invocate de către judecătorul de instrucție asupra raportului administrației instituțiilor penitenciare, precum că Dumitru Cristea s-a aflat în instituțiile penitenciare în condiții de detenție acceptabile care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant, nefiind fundamentate pe atare probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect.

La analiza condițiilor de cazare a deținutului, Colegiul va face trimitere la cele indicate în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ţinând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m^2 de spaţiu locativ per deţinut şi de a revizui, în consecinţă, capacitatea oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Potrivit art. 473^4 CPP, la evaluarea condițiilor de detenție instanța este obligată să aprecieze atât probele prezentate de părți, cât și rapoartele instituțiilor naționale și internaționale relevante, ținând cont de efectele cumulative ale condițiilor generale de detenție, de caracteristicile individuale ale condamnatului și de perioada în care acesta s-a aflat în condițiile contestate. Colegiul menționează că, instanța de fond a respectat aceste exigențe, or din materialele cauzei rezultă că, în perioada examinată, condamnatul a fost deținut în celula nr. 10 din blocul locativ nr. 1 al Penitenciarului nr. 2 Lipcani, cu suprafața totală de 42 m^2, unde erau deținute 14 persoane, revenind câte aproximativ 3 m^2 pentru fiecare condamnat. Or, atât Codul de executare, cât și Statutul executării pedepsei de către condamnați prevăd asigurarea unui spațiu de cazare de cel puțin 4 m^2 pentru fiecare deținut.

Colegiul reține că, evaluarea existenței unei încălcări a art. 3 din Convenție nu poate fi efectuată exclusiv prin raportare la un singur indicator, însă în speță instanța de fond nu s-a limitat la analiza spațiului locativ. Aceasta a examinat cumulativ situația materială a penitenciarului, rapoartele Consiliului pentru Prevenirea Torturii, starea încăperilor, condițiile sanitare, problemele privind insectele și mobilierul, precum și durata deținerii.

Relevant este faptul că, Raportul Consiliului pentru Prevenirea Torturii privind vizita efectuată la Penitenciarul nr. 2 Lipcani a evidențiat existența unor probleme privind supraaglomerarea, condițiile materiale, starea mobilierului, igiena, prezența insectelor și starea spațiilor sanitare, fiind formulate recomandări concrete administrației penitenciare.

Prin urmare, în mod întemeiat instanța de fond a apreciat că efectul cumulativ al condițiilor de detenție a atins nivelul de gravitate necesar pentru constatarea încălcării art. 3 din Convenție.

Referitor la invocarea tardivității, Colegiul constată că instanța de fond a examinat perioada de detenție relevantă și a valorificat-o în limitele stabilite prin actele judecătorești aplicabile. Argumentele recurentului privind expirarea

termenului de depunere a plângerii nu răstoarnă constatările instanței de fond și nu demonstrează existența unei erori de drept sau de fapt care să justifice casarea soluției.

De asemenea, simpla invocare a îmbunătățirii generale a condițiilor din penitenciar nu este suficientă pentru a infirma situația concretă constatată pentru perioada în care condamnatul s-a aflat în detenție.

Cu privire la recursul avocatului Culicov Serghei, Colegiul menționează că, potrivit art. 473^4 alin. (4) CPP, în cazul constatării condițiilor de detenție contrare art. 3 din Convenție, reducerea pedepsei se stabilește în limita de la *1 la 2 zile pentru fiecare 10 zile de detenție* în condiții precare. Prin urmare, norma legală conferă instanței o marjă de apreciere la stabilirea cuantumului reducerii, iar aplicarea maximului de 2 zile pentru 10 zile nu este automată.

Instanța de fond a motivat că, reducerea stabilită este adecvată și suficientă, bazată pe evaluarea circumstanțelor de fapt și pe un raport rezonabil de proporționalitate între prejudiciul constatat și măsura compensatorie acordată, or Colegiul consideră că această apreciere este justificată.

La stabilirea cuantumului reducerii, instanța de fond a ținut cont de durata detenției în condiții precare, de natura și gravitatea condițiilor constatate, de caracterul cumulativ al acestora, precum și de faptul că măsura compensatorie trebuie să fie proporțională cu circumstanțele concrete ale cauzei. Avocatul nu a prezentat argumente concrete care să demonstreze că, în raport cu circumstanțele individuale ale lui Cristea Dumitru, aplicarea cotei minime de 1 zi pentru 10 zile ar fi vădit disproporționată sau arbitrară. Faptul constatării încălcării art. 3 din Convenție nu conduce, prin el însuși, la obligația instanței de a aplica cuantumul maxim al reducerii. În aceste condiții, Colegiul penal consideră că soluția instanței de fond privind reducerea pedepsei cu 52 zile este legală, întemeiată și proporțională.

Colegiul penal consideră că, nu pot fi luate în consideraţie afirmaţiile invocate în recurs, cu referire la prevederile art. 473/2 al. (5) CPP RM, deoarece sunt declarative în circumstanțele stabilite pe caz, de fapt nefiind constatată încălcarea termenului de adresare pentru condamnat, fiind expuse afirmațiile în viziunea autorului recursului, temei de casare a încheierii din motivele invocate nefiind stabilit.

Totodată, Colegiul penal consideră neîntemeiate solicitările invocate de către avocat în interesele condamnatului în recursul declarat, dat fiind că condamnatul a beneficiat de reducerea corectă în conformitate cu prevederile art.473/4 al.(4) CPP RM din termenul de pedeapsă pe perioada aflării sale în detenție în calitate de condamnat în cadrul Penitenciarului nr.2 Lipcani, iar careva temei de casare în aspectul solicitat nu s-a stabilit.

În împrejurările constatate, instanța de recurs ajunge la concluzia că recursurile declarate la caz sunt nefondate, din care motiv urmează a fi respinse, cu menținerea în vigoare a actului judecătoresc contestat.

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct.1) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal, -

D E C I D E :

Recursurile directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Anatolii Tudor și a avocatului Serghei Culicov în interesele condamnatului Dumitru Cristea declarate împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 23 septembrie 2025, privind admiterea plângerii condamnatului Dumitru Cristea înaintată împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, în baza art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului, se resping ca nefondate, încheiere care se menține fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului, judecător Ion Talpa

Judecători: Ecaterina Arseni

Cristina Prisacari